

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz

www.financniarbitr.cz

Evidenční číslo: 5611/2013
Registrační číslo (uvádějte vždy v korespondenci): 235/PS/2013

Nález

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 8. 3. 2013 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu ■, zastoupené na základě plné moci ze dne 5. 11. 2012 Mgr. Václavem Kokošínským, advokátem, evid. č. 02942, se sídlem Na Hradbách 2632/18, 702 00 Ostrava 1 (dále jen „Navrhovatel“), proti instituci, UniCredit Bank Czech Republic, a.s., se sídlem Želetavská 1525/1, 140 92 Praha 4 - Michle, IČ 649 48 242, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 3608 (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), na zaplacení částky 1.685.155 Kč, úroku z prodlení z částky 1.685.155 Kč ve výši 7,50 % ročně ode dne 2. 11. 2012 do zaplacení a částky 99.527,40 Kč jako úroku z prodlení z částky 4.211.885 Kč ve výši 7,50 % ročně od 2. 11. 2012 do 25. 2. 2013, takto:

- I. Instituce, UniCredit Bank Czech Republic, a.s., se sídlem Želetavská 1525/1, 140 92 Praha 4 - Michle, IČ 649 48 242, je podle § 115 odst. 1 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, povinna připsat na účet č. ■, který vede pro Navrhovatele, ■, částku 1.685.155 Kč (slovy: milion šest set osmdesát pět tisíc sto padesát pět korun českých), včetně zaplacené úplaty za převod částek v celkové výši 5.900.400 Kč (slovy pět milionů devět set tisíc čtyři sta korun českých) dne 2. 11. 2012 a ušlých úroků z částky 3.678.049 Kč (slovy tři miliony šest set sedmdesát osm tisíc čtyřicet devět korun českých) od 2. 11. 2012 do 25. 2. 2013, z částky 533.836 Kč (slovy pět set třicet tři tisíc osm set třicet šest korun českých) od 2. 11. 2012 do 26. 2. 2013 a z částky 1.685.155 Kč (slovy: milion šest set osmdesát pět tisíc sto padesát pět korun českých) od 2. 11. 2012 do zaplacení; v případě, že Instituce Navrhovateli účet č. ■ již nevede, je Instituce povinna Navrhovateli vyplatit částku 1.685.155 Kč (slovy: milion šest set osmdesát pět tisíc sto padesát pět korun českých), včetně zaplacené úplaty za převod částek v celkové výši 5.900.400 Kč (slovy pět milionů devět set tisíc čtyři sta korun českých) dne 2. 11. 2012 a ušlých úroků z částky 3.678.049 Kč (slovy tři miliony šest set sedmdesát osm tisíc čtyřicet devět korun českých) od 2. 11. 2012 do 25. 2. 2013, z částky 533.836 Kč (slovy pět set třicet tři tisíc osm set třicet šest korun českých) od 2. 11. 2012 do 26. 2. 2013 a z částky 1.685.155 Kč (slovy: milion šest set

osmdesát pět tisíc sto padesát pět korun českých) od 2. 11. 2012 do zaplacení, a to vše do tří dnů od právní moci tohoto nálezu.

II. Instituce, UniCredit Bank Czech Republic, a.s. je podle § 17a zákona o finančním arbitrovi povinna zaplatit sankci ve výši 10 % z částky, která bude podle výroku I. tohoto rozhodnutí připsána na účet č. ■■■, který vede pro Navrhovatele ■■■, nebo kterou Navrhovateli vyplatí, protože arbitr v nálezu částečně vyhovuje návrhu Navrhovatele. Sankci je Instituce povinna uhradit ve lhůtě do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu na účet Kanceláře finančního arbitra vedený u České národní banky, č. 19-3520001/0710, var. symbol 2352013, konst. symbol 558.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Návrhem na zahájení řízení se Navrhovatel před finančním arbitrem domáhá proti Instituci zaplacení částky, kterou Instituce dne 2. 11. 2012 odepsala z jeho účtu a která mu nebyla dosud vrácena, úroků z prodlení z této částky od odepsání z účtu do zaplacení a úroků z prodlení z částky, která mu již vrácena byla, a to od odepsání z účtu do vrácení. Navrhovatel tvrdí, že transakce, na základě nichž mu Instituce odepsala dne 2. 11. 2012 z účtu částku celkem 5.900.400 Kč, neautorizoval.

Finanční arbitr pro účely tohoto řízení zjistil, že Navrhovatel uzavřel dne 21. 11. 2003 se společností HVB Bank Czech Republic a.s. smlouvu o běžném a vkladovém účtu (dále jen „Smlouva o účtu“), na základě které mu zřídila běžný účet č. ■■■ (dále jen „Běžný účet“). Jak vyplývá z obchodního rejstříku, Instituce se stala právní nástupkyní společnosti HVB Bank Czech Republic a.s. Smlouva o účtu označuje za svoji nedílnou součást Všeobecné obchodní podmínky banky. Obě strany předložily jako pro toto řízení relevantní součást Smlouvy o účtu Všeobecné obchodní podmínky Instituce ze dne 1. 12. 2010 (dále jen „Všeobecné podmínky“).

Na právní vztah založený Smlouvou o účtu se uplatní zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“), a zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku“). Podle přechodného ustanovení § 144 odst. 6 zákona o platebním styku se totiž „[p]rávní vztahy mezi poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. dne 1. 11. 2009 – pozn. finančního arbitra) řídí tímto zákonem, i když vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona“.

Smlouva o účtu je smlouvou o běžném účtu podle § 708 an. obchodního zákoníku a současně rámcovou smlouvou o platebních službách podle § 74 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku, neboť Instituce se zavázala provádět pro Navrhovatele platební transakce ve smlouvě předem neurčené. To vyplývá z článku 24.3 Všeobecných podmínek, kde se Instituce zavázala provádět bezhotovostní platby podle dispozic klienta (v tomto případě Navrhovatele) převodem peněžních prostředků z účtu na účet prostřednictvím příkazů k zúčtování nebo prostřednictvím platebních prostředků.

Převod peněžních prostředků je platební službou ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c), příp. d) zákona o platebním styku. Navrhovatel vystupuje ve vztahu k Instituci jako plátce (tj. ten, z jehož účtu

jsou peněžní prostředky odepsány), Instituce vystupuje ve vztahu k Navrhovateli jako poskytovatel platebních služeb plátce.

Účet vedený Navrhovateli Institucí je platebním účtem podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o platebním styku, neboť slouží k provádění platebních transakcí.

Smluvní vztah mezi Navrhovatelem a Institucí je tedy vztahem mezi uživatelem platebních služeb a poskytovatelem platebních služeb.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je tedy finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb podle § 1 písm. a) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že dne 1. 11. 2012 a 2. 11. 2012 odcizila ■■■, z Běžného účtu peněžní prostředky v celkové výši 5.900.400 Kč tím, že na dvou pobočkách Instituce v Praze předložila dva hromadné písemné platební příkazy (*Příkaz 1 a Příkaz 2, pozn. finančního arbitra*), z nichž Příkaz 1 ze dne 1. 11. 2012 zněl na částky 470.000 Kč, 245.000 Kč a 684.000 Kč a Příkaz 2 ze dne 2. 11. 2012 zněl na částky 2.998.000 Kč, 258.400 Kč a 1.245.000 Kč. Peněžní prostředky na základě těchto platebních příkazů převedla na svůj účet vedený Institucí a na svůj účet vedený u společnosti Československá obchodní banka, a.s.

Navrhovatel tvrdí, že tyto transakce neautorizoval, jelikož ■■■, která je oprávněna za Navrhovatele s peněžními prostředky na Běžném účtu nakládat a jejíž jméno je uvedeno na platebních příkazech, nikdy tyto příkazy nepodepsala.

Současně Navrhovatel tvrdí, že ■■■ není a nebyla oprávněna nakládat s prostředky na Běžném účtu a je za toto jednání trestně stíhána. Dodává, že do 7. 11. 2011 byla jednatelkou a jediným vlastníkem společnosti ■■■, která Navrhovateli poskytuje služby telefonického centra, a do 26. 10. 2011 vykonávala pro Navrhovatele služby na základě mandátní smlouvy v oblasti zásilkového prodeje zboží.

Navrhovatel tvrdí, že o tom, že platební transakce neautorizoval, informoval Instituci dne 5. 11. 2012, kdy zároveň podal reklamaci a požádal Instituci o vrácení částky 5.900.400 Kč a o předložení dokladů týkajících se sporných transakcí. Dne 28. 11. 2012 Instituce zamítla reklamaci Navrhovatele a požadované doklady Navrhovateli nepředložila. Navrhovatel dne 6. 12. 2012 podal proti způsobu vyřízení reklamace odvolání, které Instituce dne 17. 12. 2012 zamítla.

Navrhovatel potvrzuje, že v průběhu trestního řízení vedeného proti ■■■ mu byly odcizené peněžní prostředky částečně vráceny, a to v celkové částce 4.211.885 Kč dne 25. 2. 2013 a 26. 2. 2013.

6. Tvrzení Instituce

Instituce tvrdí, že přijala dne 1. 11. 2012 ve své pobočce na Hlavním nádraží v Praze platební příkaz znějící na celkovou částku 1.399.000 Kč, který obsahoval veškeré jí požadované náležitosti, takže jej téhož dne provedla (*z předložených důkazních prostředků však vyplynulo, že všechny převáděné částky odepsala z účtu Navrhovatele dne 2. 11. 2012 – pozn. finančního arbitra*). Dne 2. 11. 2012 přijala ve své pobočce na Praze 3 platební příkaz znějící na celkovou částku 4.501.400 Kč.

Instituce popisuje, že zaměstnankyně Instituce ■ zaslala po přijetí tohoto platebního příkazu jinému zaměstnanci Instituce, ■, elektronickou zprávu o chybě platebního příkazu, která spočívala v tom, že na platebním příkazu nebyl otisk razítka obsahujícího identifikaci osoby, která příkaz Instituci předala. Odůvodňuje to tím, že požadavek na identifikaci předkladatele u platebních příkazů znějících na částku vyšší než 500.000 Kč vyplývá z vnitřních předpisů Instituce, nikoliv ze smluvních ujednání mezi Navrhovatelem a Institucí.

Smlouva o účtu neopravňuje Instituci, aby v případě absence identifikace předkladatele neprovedla platební příkaz. ■ zaslal prostřednictvím elektronické pošty dotaz zaměstnankyni Navrhovatele, ■, zda platební příkaz podepsala. ■ na zprávu odpověděla až dne 5. 11. 2012 a žádala, aby Instituce platební příkaz neprováděla. Instituce však příkaz již provedla ve lhůtách podle § 111 zákona o platebním styku.

Instituce namítá, že nebyla povinna zkoumat, na jaké účty ■ peněžní prostředky převádí, neboť ji k tomu nezavazují právní předpisy. Instituce tím, že Navrhovateli zaslala dotaz, zda platební transakce autorizoval, splnila svou povinnost předcházet škodám uloženou jí § 415 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“). Neprovedení platebního příkazu by naopak mohlo způsobit Navrhovateli škodu, za kterou by Instituce odpovídala.

Instituce argumentuje, že není podstatné, kdo platební příkazy Instituci doručil, neboť rozhodující je shoda podpisu uvedeném na podpisovém vzoru s podpisem uvedeným na příkazech, která byla 100 % a byla shledána dvěma na sobě nezávislými pracovníky Instituce na dvou různých pobočkách. Součástí podpisového vzoru byl také otisk razítka „■“ (*otisk tohoto razítka byl uveden také na platebních příkazech – pozn. finančního arbitra*), ačkoliv se jedná o neaktuální obchodní firmu Navrhovatele. Navrhovatel tím, že neaktualizoval svůj podpisový vzor, usnadnil jednání ■, která v trestním řízení uvedla, že platební příkazy našla podepsané a orazítkované ve své kanceláři.

Poté, co finanční arbitr zaslal Instituci Znalecký posudek, Instituce tvrdí, že si je vědoma své povinnosti k Navrhovateli, pokud je transakce neautorizovaná ve smyslu zákona o platebním styku. Instituce tvrdí, že se oprávněně domnívala, že podpisy uvedené na platebních příkazech byly pravé, neboť nelze dovozovat, že úroveň kontroly shody platebních příkazů s podpisovým vzorem pracovníky Instituce bude dosahovat úrovně grafologického zkoumání. Provedení platebních příkazů má podle Instituce dvě roviny – rovinu zákona o platebním styku a rovinu odpovědnosti za škodu, přičemž je-li transakce neautorizovaná, nelze z ničeho dovodit závěr, že je automaticky dána odpovědnost Instituce za úbytek prostředků na účtu Navrhovatele. Odpovědnost je upravena samostatně v občanském zákoníku a v obchodním zákoníku, ze kterých je třeba při hodnocení odpovědnosti vycházet. Instituce znovu zdůraznila, že Navrhovatel neaktualizoval po změně své obchodní firmy svůj podpisový vzor, čímž

spoluzavinil úbytek peněžních prostředků na svém účtu, jelikož nelze vyloučit, že by ■ i přes změnu podpisového vzoru opatřila platební příkazy otiskem razítka „■“, což by způsobilo rozpor s podpisovým vzorem a umožnilo Instituci odhalit podvod. Tím Navrhovatel porušil svou povinnost předcházet škodám uloženou mu § 415 občanského zákoníku.

7. Dokazování a hodnocení důkazů

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy; při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů bere za prokázané, že:

- (1) Instituce dne 2. 11. 2012 odepsala z účtu Navrhovatele peněžní prostředky ve výši 470.000 Kč, 245.000 Kč, 684.000 Kč, 2.998.000 Kč, 258.400 Kč a 1.245.000 Kč, celkem tedy 5.900.400 Kč, a to na základě dvou hromadných platebních příkazů, z nichž Příkaz 1 Instituce přijala dne 1. 11. 2012 a zněl na částky 470.000 Kč, 245.000 Kč a 684.000 Kč a Příkaz 2 Instituce přijala dne 2. 11. 2012 a zněl na částky 2.998.000 Kč, 258.400 Kč a 1.245.000 Kč; to vyplývá z přehledu transakcí na Běžném účtu ze dne 2. 11. 2012, přehledu transakcí na Běžném účtu v období 1. 11. 2012 – 30. 11. 2012;
- (2) Příkaz 1 i Příkaz 2 byly shodně opatřeny podpisem a otiskem razítka „■“; to vyplývá z Příkazu 1 a Příkazu 2;
- (3) na podpisovém vzoru, který byl uložen u Instituce v době provedení sporných platebních transakcí, byl v kolonce Členové statutárního orgánu uveden ■, a v kolonce Prokuristé ■; v kolonce Podpisové vzory jsou u obou těchto osob uvedeny podpisy; součástí podpisového vzoru v kolonce „Otisk razítka právnické osoby (pouze pokud je klient k dispozici s prostředky na účtě vyžaduje“ byl i otisk razítka „■“; to vyplývá z originálu podpisového vzoru Navrhovatele k Běžnému účtu ze dne 2. 11. 2004;
- (4) společnost Československá obchodní banka, a.s. vrátila na základě usnesení Policie ČR ze dne 31. 12. 2012 Navrhovateli dne 25. 2. 2013 částku 3.678.049 Kč z účtu ■; to vyplývá z usnesení Policie ČR č.j. ■ ze dne 31. 12. 2012 a výňatku z transakční historie Běžného účtu zobrazujícího došlou platbu v částce 3.678.049 Kč ze dne 25. 2. 2013;
- (5) Instituce vrátila na základě usnesení Policie ČR ze dne 31. 12. 2012 Navrhovateli dne 26. 2. 2013 částku 533.836 Kč z účtu ■ č. ■; to vyplývá z usnesení Policie ČR č.j. ■ ze dne 31. 12. 2012 a výňatku z transakční historie Běžného účtu zobrazujícího došlou platbu v částce 533.836 Kč ze dne 26. 2. 2013;
- (6) z celkové částky 5.900.400 Kč, kterou Instituce na základě sporných platebních transakcí odepsala z Běžného účtu, bylo vráceno na Běžný účet celkem 4.211.885 Kč; rozdíl mezi celkovou částkou odepsanou z účtu Navrhovatele a částkou vrácenou podle bodů (4) a (5) činí 1.685.155 Kč.

Finanční arbitr se v otázce v řízení před finančním arbitrem vzneseného nároku Navrhovatele zabýval zejména právními otázkami, zda

- byly sporné platební transakce Navrhovatelem autorizovány, tj. zda k nim Navrhovatel udělil souhlas způsobem mezi ním a Institucí dohodnutým; a

- zda se Instituce v tomto případě může zprostit odpovědnosti vyplývající z provedení neautorizované platební transakce.

Podle § 98 odst. 1 zákona o platebním styku platí, že „[p]latební transakce je autorizována, jestliže k ní dal plátce (v tomto případě Navrhovatel – pozn. finančního arbitra) souhlas, nestanoví-li jiný právní předpis jinak.“

Podle § 98 odst. 3 zákona o platebním styku platí, že „[f]orma a postup udělení souhlasu musí být dohodnuty mezi plátcem a poskytovatelem (v tomto případě Institucí – pozn. finančního arbitra).“

Formu a postup udělení souhlasu s platební transakcí si Navrhovatel s Institucí dohodl ve Všeobecných podmínkách, které v čl. 26.10 stanoví: „[p]latební transakce je autorizována vždy před provedením transakce souhlasem plátce. Za souhlas se považuje zejména: (i) podpis klienta na papírovém příkaze; (ii) u příkazů předávaných na technických nosičích dat nebo dálkovým přenosem dat je souhlas dán podpisem, jehož způsob vytvoření je dohodnutý s Bankou; (iii) souhlas s tuzemským nebo SEPA inkasem; u platební transakce prostřednictvím platebního prostředku; (iv) zadání smlouveného autorizačního kódu; (v) podpis stvrzenky, případně další jiný úkon specifikovaný v obchodních podmínkách.“

Podle čl. 18.1 Všeobecných podmínek „[k]lient je povinen, nevyplývá-li z charakteru poskytované bankovní služby jinak, uskutečňovat veškeré dispozice týkající se peněžních prostředků na účtu prostřednictvím písemného příkazu k zúčtování podepsaného shodně s platným podpisovým vzorem. Všechny příkazy musí být předávány na řádně vyplněných a podepsaných tiskopisech určených Bankou, s údaji požadovanými Bankou. Ve výjimečných případech může Banka akceptovat příkaz k zúčtování učiněný formou jiného písemného pokynu, který obsahuje všechny Bankou požadované náležitosti.“

Podle čl. 24.9 Všeobecných podmínek „[p]říkaz k zúčtování musí obsahovat následující údaje: a) bankovní spojení plátce; b) měnu účtu plátce; c) bankovní spojení příjemce; d) převáděnou částku včetně označení (kódu) měny; e) datum vystavení příkazu; f) podpis oprávněné osoby podle podpisového vzoru, příp. i označení právnické osoby (razítko), která je příkazcem, pokud je uvedeno v podpisovém vzoru jako součást podpisu; g) u příkazů předávaných na technických nosičích dat nebo dálkovým přenosem dat se podpis podle podpisového vzoru nahrazuje podpisem, jehož způsob vytvoření je dohodnutý s Bankou (např. dohodnutý bezpečnostní kód či jiné potvrzení totožnosti Klienta a oprávněnosti podávaného příkazu).“

Instituce sporné platební transakce provedla na základě listinných platebních příkazů, dohodnutým způsobem udělení souhlasu byl tedy podpis Navrhovatele na platebním příkazu, a to podpis v souladu s podpisovým vzorem. Obě podmínky přitom musely být splněny současně, v daném případě by se tedy muselo jednat o podpis ■ shodný s jejím podpisovým vzorem nebo podpis ■ shodný s jeho podpisovým vzorem. Jelikož byl v podpisovém vzoru uveden také otisk razítka „■“, a to v kolonce „Otisk razítka právnické osoby (pouze pokud je klient k dispozici s prostředky na účtě vyžaduje“, musel být na příkazu kromě podpisu osoby uvedené na podpisovém vzoru uveden také otisk tohoto razítka.

Příkaz 1 i Příkaz 2 byly opatřeny otiskem razítka, který je uvedený na podpisovém vzoru. Na Příkazu 1 a Příkazu 2 jsou uvedeny podpisy, které, jak vyplývá ze Znaleckého posudku, nejsou pravé podpisy ■, jsou to padělky napodobeného charakteru. Z podpisů je dále na první pohled

patrné, že se nejedná o podpisy shodné s podpisovým vzorem ■. K tomu, aby byl učiněn závěr o autorizaci platebních transakcí, postačuje zjištění, že podpisy na Příkazu 1 a Příkazu 2 nejsou podpisy ■ a zároveň nejsou shodné s podpisovým vzorem ■.

Podle znění Znaleckého posudku znalec srovnával podpisy na Příkazu 1 a Příkazu 2 s podpisy vyhotovenými ■ v listopadu roku 2012 po provedení sporných transakcí a v lednu roku 2013 (podle textu posudku se jednalo celkem o 31 podpisů). Znalec v posudku uvádí: *„Na základě celkového vyhodnocení výsledků komparace lze konstatovat, že shodné a podobné znaky se týkají pouze hrubé celkové stavby (tzv. podobnost na první pohled) a některých nápadných znaků souvisejících s užitím jednotlivých tvarů. V daném případě je důležité, že rozdíly mají velkou četnost a byly nalezeny v různých hlediscích zkoumání, a to především v nenápadných detailech (plošné rozložení tahů, zakřivení tahů, způsob zahájení a ukončení). Tyto rozdíly, jimiž se oba sporné podpisy vymykají variabilitě srovnávacích podpisů, jsou umocněny řadou projevů nespontánního psaní. Soubor rozdílných znaků má dostatečnou identifikační průkaznost ke stanovení kategorického negativního závěru. Sporné podpisy jsou hodnoceny jako padělky napodobeného charakteru.“*

Finanční arbitr se ohledně podpisu ■ spolehl na odborný závěr Znaleckého posudku, o němž nemá důvodu pochybovat, aniž by v otázce autorizace platebních transakcí zkoumal také shodu podpisů na Příkazu 1 a Příkazu 2 s jejím podpisovým vzorem. Touto shodou se však zabýval v souvislosti s otázkou, zda se Instituce může zprostit odpovědnosti vyplývající z provedení neautorizované platební transakce.

Finanční arbitr na základě shora uvedeného uzavírá, že Navrhovatel souhlas se spornými platebními transakcemi způsobem mezi ním a Institucí dohodnutým neudělil a sporné platební transakce jsou neautorizovanými platebními transakcemi.

Podle § 115 odst. 1 zákona o platebním styku *„[j]estliže byla provedena neautorizovaná platební transakce, poskytovatel plátce neprodleně po té, co mu plátce neautorizovanou platební transakci oznámil, a) uvede platební účet, z něhož byla částka platební transakce odepsána, do stavu, v němž by byl, kdyby k tomuto odepsání nedošlo, b) vrátí částku platební transakce, včetně zaplacené úplaty a ušlých úroků, plátcí, jestliže postup podle písmene a) nepřipadá v úvahu.“*

Za oznámení Navrhovatele o neautorizované platební transakci ve smyslu shora citovaného zákonného ustanovení je v tomto případě nutno považovat e-mail ■, zaměstnankyně Navrhovatele, adresovaný ■, zaměstnanci Instituce, ze dne 5. 11. 2012, jehož přílohou byl naskenovaný dopis Navrhovatele adresovaný Instituci z téhož dne, ve kterém Navrhovatel požadoval vrácení všech částek provedených platebních transakcí s tím, že transakce byly provedeny na základě padělaných dokumentů.

Podle § 123 zákona o platebním styku platí, že *„[j]estliže splnění povinnosti stanovené v tomto dílu a v oddílu 2 dílu 5 zabránila okolnost, která je neobvyklá, nepředvídatelná, nezávislá na vůli povinné strany a jejíž následky nemohla povinná strana odvrátit, neodpovídá povinná strana za nesplnění této povinnosti.“*

Finanční arbitr dospěl k závěru, že podmínky stanovené tímto ustanovením pro zproštění odpovědnosti Instituce za neautorizované platební transakce dány nejsou. Pokud se týká povahy okolnosti vylučující odpovědnost, musí taková okolnost splňovat všechny výše uvedené

podmínky, musí tedy být zároveň neobvyklá, nepředvídatelná, nezávislá na vůli povinné strany a její následky nemohla povinná strana odvrátit.

Finanční arbitr souhlasí s Institucí, že úroveň kontroly shody platebních příkazů s podpisovým vzorem pracovníky Instituce nemusí dosahovat úrovně grafologického zkoumání. Pokud však třetí osoba padělá podpis Navrhovatele, jako tomu bylo v posuzovaném případě, nejedná se o okolnost neobvyklou či nepředvídatelnou, neboť pokusy o odcizení peněžních prostředků paděláním podpisu nejsou neobvyklé ani nepředvídatelné.

„Rozumným předpokladem, se kterým by měla počítat každá opatrná banka již při uzavření smlouvy o běžném účtu, je, že peněžní prostředky, jež jí majitelem běžného účtu jsou (nebo budou) na základě této smlouvy svěřeny, mohou být předmětem cíleného bankovního podvodu, spočívajícího nejčastěji právě ve falzifikaci nebo napodobení podpisového vzoru osoby oprávněné s účtem disponovat. Jelikož k takovým podvodům docházelo v bankovní praxi i v minulosti, platí rovněž závěr odvolacího soudu, že škoda způsobená majiteli účtu v důsledku napodobení nebo zfalšování podpisu osoby oprávněné disponovat s prostředky na účtu, je škodou předvídatelnou.“ (Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Cdo 2700/2000 ze dne 25. 2. 2004)

Ačkoliv se závěry v citovaném rozsudku Nejvyššího soudu týkají vzniku škody, jsou podle názoru finančního arbitra aplikovatelné i na předvídatelnost vzniku odpovědnosti za neautorizovanou platební transakci.

Finanční arbitr nadto konstatuje, že evidence podpisových vzorů, se kterými se podpisy na listinných platebních příkazech srovnávají při každé platební transakci, je jedním z opatření, která mají zabránit tomu, aby platební příkazy byly prováděny na základě podpisů jiných osob než oprávněných. Nelze tedy uzavřít, že paděláním podpisu je okolností neobvyklou a nepředvídatelnou, když Instituce běžně uplatňuje opatření, která jí mají zabránit.

V tomto případě navíc nebylo paděláním podpisu nepředvídatelné ani vzhledem ke konkrétním okolnostem, a to vzhledem k doručení platebních příkazů třetí osobou a k vysokým převáděným částkám. Finanční arbitr je toho názoru, že doručení platebního příkazu třetí osobou nemusí sice vždy signalizovat paděláním podpisu, ale porovnání podpisu na platebním příkazu s podpisovým vzorem je třeba v takové situaci provádět s vyšší mírou obezřetnosti, zvláště pokud jsou platebním příkazem převáděny vysoké částky. U Příkazu 2 navíc podezření na paděláním u zaměstnance Instituce skutečně vzniklo, což je zřejmé ze skutečnosti, že tento zaměstnanec zaslal ■ dotaz, zda Příkaz 2 podepsala.

Finanční arbitr se dále zabýval otázkou, zda následky předložení platebních příkazů opatřených padělanými podpisy byly skutečně neodvratitelné i přes vynaložení veškerého úsilí, které bylo po Instituci možno požadovat. Srovnáním podpisů na kopii Příkazu 1 a Příkazu 2 s podpisovým vzorem ■ finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce mohla v daném případě při náležité odborné péči paděláním podpisů odhalit a provedení příkazu odmítnout. I finanční arbitr při pouhém laickém pečlivém zkoumání podpisů na Příkazu 1 a Příkazu 2, které úrovně znaleckého zkoumání rozhodně nedosahuje, odhalil rozdíly oproti podpisovému vzoru, které vyvolávají pochybnosti o pravosti podpisů. Jde především o počáteční tah spojených písmen ■ uvedených na začátku podpisu a dále o psaní písmene o. Zatímco u podpisu na podpisových vzorech přesahuje horní klička spojených písmen ■ svislou čáru, u podpisů na Příkazu 1 a Příkazu 2 tomu tak není – horní klička je na svislou čáru napojena. Pokud jde o psaní písmene o, v podpisech na Příkazu 1 a Příkazu 2 je toto písmeno napojeno na písmeno k, u podpisu na

podpisovém vzoru tomu tak není, naopak je tah psaní po písmenu o ukončen a znovu začíná u písmene k. Finanční arbitr je toho názoru, že zaměstnanci Instituce, u nichž je srovnávání podpisů na platebních příkazech s podpisovými vzory důležitou součástí pracovních povinností, na kterou musí být náležitě vyškoleni, mohli při náležitě pečlivosti a v souvislosti s dalšími okolnostmi spočívajícími v předložení platebních příkazů třetí osobou a převodu vysokých částek rozpor s podpisovým vzorem odhalit.

Odpovědnost za neautorizovanou platební transakci podle zákona o platebním styku je speciálním druhem odpovědnosti, nejedná se o druh odpovědnosti za škodu podle občanského zákoníku, popř. podle obchodního zákoníku, a při naplnění podmínek pro její vznik se uplatní před obecnou odpovědností za škodu. Tyto dva druhy odpovědnosti mohou dokonce existovat vedle sebe, není totiž vyloučeno, že by plátcí mohla vzniknout kromě ztráty spočívající v provedení neautorizované transakce také škoda, např. proto, že v důsledku absence peněžních prostředků na účtu nemohl včas splnit jiný závazek a musel hradit úroky u prodlení. Podmínky vzniku obou druhů odpovědnosti je tak třeba posuzovat samostatně; nelze dovodit, že pokud jsou dány podmínky pro zproštění odpovědnosti za škodu, pak se poskytovatel zproští také odpovědnosti za neautorizovanou transakci a naopak.

Usnesení Městského soudu v Praze č.j. 62Co 195/2012 – 87 ze dne 24. 10. 2012, které Instituce na podporu své argumentace předložila, bylo vydáno s přihlédnutím k právnímu stavu před účinností zákona o platebním styku, kdy institut odpovědnosti za neautorizovanou platební transakci v českém právu neexistoval. Soud tak musel spor posuzovat podle obecné úpravy odpovědnosti za škodu. V tomto případě je však situace odlišná, neboť se na ni zákon o platebním styku uplatní.

Finanční arbitr tak sporné platební transakce posoudil jako neautorizované podle zákona o platebním styku a k úpravě odpovědnosti za škodu přitom nepřihlédl.

Protože byly splněny všechny podmínky, kdy odpovědnost za neautorizovanou platební transakci nese Instituce, ukládá finanční arbitr ve smyslu § 115 odst. 1 zákona o platebním styku Instituci povinnost uvést platební účet, z něhož byly částky platebních transakcí odepsány, do stavu, v němž by byl, kdyby k tomuto odepsání nedošlo, anebo pokud tento postup nepřipadá v úvahu, vrátit částku platební transakce, včetně zaplacené úplaty a ušlých úroků, plátcí. Vzhledem k tomu, že byla část celkové částky platební transakce na platební účet, z něhož byla odepsána, již vrácena, finanční arbitr rozhodl o vrácení pouze té části platební transakce, která na tento účet vrácena nebyla.

Úroky z prodlení požadované Navrhovatelem finanční arbitr nemohl Navrhovateli, neboť zákon o platebním styku stanoví speciální nárok plátce (v tomto případě Navrhovatele) v případě, že byla provedena neautorizovaná platební transakce, a to nárok na to, aby poskytovatel (v tomto případě Instituce) uvedl jeho platební účet, z něhož byla částka platební transakce odepsána, do stavu, v němž by byl, kdyby k tomuto odepsání nedošlo, popř. nárok na vrácení částky platební transakce, včetně zaplacené úplaty a ušlých úroků, jestliže uvedení platebního účtu do odpovídajícího stavu nepřipadá v úvahu.

Pokud je poskytovatel povinen uvést platební účet plátce do stavu, v němž by byl, kdyby k odepsání částky neautorizované platební transakce nedošlo, znamená to, že je povinen vrátit na účet odepsanou částku, včetně případné úplaty za provedení transakce a ušlých úroků. Ušlé úroky jsou v tomto případě nikoliv úroky z prodlení, ale úroky, které by byly z částky platební

transakce připsány na účet plátce v případě, že by k provedení transakce nedošlo, tedy úroky dohodnuté mezi plátcem a poskytovatelem ve smlouvě o vedení účtu. Totéž platí v případě, že uvedení platebního účtu do odpovídajícího stavu nepřipadá v úvahu, protože poskytovatel plátcí platební účet již nevede. I zde představují ušlé úroky smluvní úroky, kterými by peněžní prostředky byly úročeny, kdyby zůstaly na účtu plátce.

Protože finanční arbitr současně vyhovuje Navrhovateli, je na místě, aby Instituci uložil podle § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci ve výši 10 % z částky, kterou je Instituce podle nálezu povinna zaplatit Navrhovateli.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci. Nález je podle § 17 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi vykonatelný podle občanského soudního řádu, jakmile uplyne lhůta k plnění.

V Praze dne 11. 7. 2013

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr